

Rampen til det gode arbejdsliv

Evaluering

DE[®]
FACT
UM

Rampen til det gode arbejdsliv

Evaluering

©DEFACTUM, Region Midtjylland, februar 2024

Publikationen kan frit refereres med tydelig kildeangivelse.

For yderligere oplysninger rettes henvendelse til:
DEFACTUM, faglig leder og chefkonsulent Jens Hansen

E-mail: jenhas@rm.dk

Telefon: 21337719

Olof Palmes Alle 15

8200 Aarhus N

Rapporten kan downloades fra www.defactum.dk.

Indholdsfortegnelse

1 Indledning	4
1.1 Rampen til det gode arbejdsliv	4
1.2 Evaluering og datakilder	6
1.3 Læsevejledning	8
2 Konklusion	9
3 Karakteristik af målgruppen	12
3.1 Baggrundsforhold	12
3.2 Familieforhold	13
3.3 Tidligere tilknytning til arbejdsmarkedet	14
3.4 Opmærksomhedspunkter ved målgruppen	14
4 Indsatsens resultater	17
4.1 Udvikling i trivsel, helbred og mestring	17
4.2 Beskæftigelsesstatus ved afslutning	20
5 Borgernes oplevelse af indsatsen	21
5.1 Borgernes vurderinger af indsatsen	21
5.2 Er borgerne kommet tættere på arbejdsmarkedet?	23
6 Virksomhedsindsatsen	25
6.1 Kontakten til virksomheder	25
6.2 Integration og fastholdelse på arbejdspladsen	26
7 Pårørendeindsatsen	29
7.1 Tilbuddet til pårørende	29
7.2 Udfordringer	30
8 Omkostningsanalyse	31
8.1 Antagelser	31
8.2 Resultater af omkostningsanalysen	32
9 Litteratur	34
10 Bilag 1: Ny målgruppe i Norddjurs	35
11 Bilag 2: Jobstatus pr. 1. februar 2024	38

1 Indledning

1.1 Rampen til det gode arbejdsliv

Langt de fleste mennesker ønsker sig et meningsfuldt arbejdsliv, men for personer med psykiske lidelser er vejen til arbejdsmarkedet ofte fyldt med udfordringer. Personer med psykisk sygdom er den befolkningsgruppe med den laveste beskæftigelsesgrad af alle handicapgrupper. Kun omkring en fjerdedel af voksne med psykisk sygdom er i arbejde, sammenlignet med tre fjerdedele af den generelle befolkning¹. Med et skøn på omkring 580.000 mennesker, der i øjeblikket lever med en psykisk lidelse og en forventning om, at fire ud af fem danskere på et tidspunkt vil opleve behandlingskrævende psykiske udfordringer i deres liv², står samfundet over for en betydelig udfordring med at finde gode løsninger på, hvordan mennesker ramt af psykisk sygdom kan komme ind på arbejdsmarkedet og fastholde et job.

Projektet "Rampen til det gode arbejdsliv" tager fat på denne problemstilling. I samarbejde med kommunerne i Norddjurs og Silkeborg har SIND Erhverv i perioden oktober 2020 til februar 2024 igangsat og udviklet en individuelt tilpasset indsats, der sigter mod at hjælpe borgere, der er blevet godkendt til fleksjob på grund af psykisk sygdom eller betydelig psykisk sårbarhed, tilbage på arbejdsmarkedet. Projektet er evalueret af DEFACTUM og muliggjort gennem midler fra Den AP Møllerske Støttefond.

Målgruppen og indsatsen

Projektets målgruppe er ikke begrænset til borgere med specifikke psykiatriske diagnoser eller en bestemt arbejdsmarkedshistorik. Mange forskellige former for og grader af psykisk sygdom forekommer hos de henviste borgere. I projektet er der eksempler på borgere med autisme, bipolare lidelser, skizofreni, personlighedsforstyrrelser, depression og angst. For nogle af borgerne har den psykiske sygdom været til stede siden barndommen, andre har fået udfordringer i voksenlivet, mens de eksempelvis har været på arbejdsmarkedet eller i et uddannelsesforløb. Hos en betydelig del af de henviste, er det ikke kun dem selv, der har psykiske udfordringer, men også det nærmeste familiære netværk i form af eksempelvis børn, forældre, søskende eller ægtefæller.

Derudover er målgruppen typisk karakteriseret ved at have en bred vifte af udfordringer og meget forskelligartede erfaringer på arbejdsmarkedet. Der kan være tale om personer, der har nået en høj alder uden uddannelse, akademikere, der har oplevet nedture, eller dem, der aldrig har haft arbejde eller har kæmpet med gentagne nederlag.

Fælles for en stor del af målgruppen er, at de har mistet troen på, at det kan lade sig gøre at komme i arbejde. Måske har de aldrig haft et arbejde, eller har oplevet en række nederlag på arbejdsmarkedet eller i privat regi. Troen på at det skal lykkes at finde et arbejde, kan derfor være langt væk.

Projektet bygger overordnet på den pædagogiske metode "Du bestemmer," som fokuserer på den enkeltes ønsker, drømme og behov for deres eget arbejdsliv. Borgerne betragtes som eksperter i deres eget liv og er aktive deltagere i processen med at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Med virkemidler som tillid til borgeren, tid til samtaler og inddragelse af borgerens pårørende og netværk er der et fokus på at styrke den enkeltes forudsætninger for at komme tættere på arbejdsmarkedet.

¹ Mona Larsen, Vibeke Jakobsen og Christian Højgaard Mikkelsen, *Handicap og beskæftigelse - Viden til at understøtte, at flere personer med handicap kommer i beskæftigelse*. VIVE 2021.

² Lars Vedel Kessing, Simon Christoffer Ziersen, Avshalom Caspi, et al. *Lifetime Incidence of Treated Mental Health Disorders and Psychotropic Drug Prescriptions and Associated Socioeconomic Functioning*. JAMA Psychiatry. 2023;80(10):1000-1008.

Det vægtes højt over for borgerne, at det er en samarbejdsindsats mellem borgeren og den tilkoblede kontaktperson. De borgere, der kan magte det, får undervejs i indsatsen opgaver med at afsøge egne ønsker ift. arbejdsmarkedet. Det aftales, om det er borgeren eller kontaktpersonen, der henvender sig til de ønskede virksomheder. I langt de fleste tilfælde er det imidlertid nødvendigt, at kontaktpersonen spiller en aktiv og opsøgende rolle i kontakten til virksomhederne.

I projektet matches borgeren ud fra deres ønsker med virksomheder, der efterspørger deres kompetencer. Virksomhederne modtager sparring og støttes i fastholdelsen af medarbejdere med psykisk sårbarhed. Der er i hele forløbet tæt kontakt til borgeren, også når de går i praktik og i job. Både under praktikdelen og de første seks måneder af jobbet er der kontakt til borger og virksomhed med fokus på fastholdelse på arbejdsmarkedet.

5 særlige kendetegn ved Rampen til det gode arbejdsliv

Frivilligt at deltage: Borgerne har efter en introduktion til tilbuddet mulighed for at vælge det til eller fra. Den valgfrihed betyder, at borgerne er motiverede for, at indsatsen skal føre til ændringer i deres liv.

Tæt relation mellem borgere og kontaktpersoner: Den tætte relation mellem borgere og kontaktpersoner skaber en tillid og tryghed, der gør at borgerne ofte involverer kontaktpersonerne i både fremtidsdrømme og dagligdagsudfordringer. Den tætte relation muliggør et arbejde med motivation og troen på sig selv, der for nogle borgere er helt fraværende.

Går med drømmen: Så vidt det er muligt, forsøger kontaktpersonerne at "gå med borgernes drømme for arbejdslivet". Den tilgang hviler på, at indsatsen handler om borgernes liv. Det er borgerne, der som oftest bedst ved, hvad der er mest interessant i forhold til et fremtidigt arbejdsliv.

Kontinuitet og opfølgning: I det enkelte forløb møder borgeren den samme kontaktperson hele vejen fra den første samtale, i den løbende individuelle støtte, i den opsøgende kontakt til virksomheder, til opfølgning og når borgeren kommer i praktik og de første seks måneder af jobbet, før indsatsen afsluttes.

Hurtig "udrykning" i forhold til borgere og virksomheder: Hvis borgerne eller virksomhederne oplever tvivl eller udfordringer er kontaktpersonerne ikke længere væk end en telefon. Derudover afholdes, ud over de planlagte møder, fysiske ad hoc møder på virksomhederne eller med borgerne, hvis der er behov for dette. Der tages altid udgangspunkt i behovet hos borgere og virksomheder.

Projektændringer undervejs

Coronaepidemien: De første borgere skulle starte i indsatsen kort tid før corona ramte Danmark. De ellers planlagte fysiske møder mellem borger og kontaktperson blev erstattet af virtuel og telefonisk kontakt. Nogle af de henviste borgere kunne ikke magte denne form for kontakt og måtte stoppe i projektet, mens det for en stor del af målgruppen lykkedes for kontaktpersonerne at etablere en relation via virtuelle møder og telefon. Ligeledes var der ikke mulighed for at påbegynde praktikforløb under Coronaperioden. Derfor blev nogle tiltag udskudt og perioden blev i stedet anvendt til at klæde borgerne endnu bedre på til arbejdslivet.

Måltal nedjusteret og nye målgrupper taget ind: I den oprindelige projektbeskrivelse var der et mål om 140 borgere. Ved årsskiftet 2021-2022 meddelte den ene kommune, at de måtte nedjustere deres antal af henviste borgere med 50%. Samtidig blev det besluttet at indlemme to nye målgrupper i indsatsen: I Norddjurs Kommune drejede det sig om

fastholdelse af sygemeldte borgere i fleksjob via en tæt kontakt til en bestemt kommunal medarbejder. I Silkeborg Kommune ønskede man at anvende projektets ressourcer til at støtte borgere med fastholdelse i fleksjob. Der var tale om borgere, der ikke havde været en del af projektets indsats, inden de fik et fleksjob. På den baggrund blev projektets samlede måltal nedjusteret til 100 borgere samlet set inklusiv borgere i de to nye målgrupper.

I Silkeborg Kommune stod det hurtigt klart, at tiltaget med at knytte en ansat fra projektet til borgere i fleksjob, ikke var hensigtsmæssigt, fordi det betød, at borgeren skulle forholde sig til endnu en fagperson. Allerede efter fire henviste borgere besluttede man derfor at lukke indsatsen. Af hensyn til anonymitet kan der i denne rapport ikke præsenteres data vedrørende den nye målgruppe i Silkeborg Kommune.

I Norddjurs Kommune er indsatsen med fastholdelse af sygemeldte i fleksjob gennemført i 2022 og 2023. I alt har 15 borgere modtaget indsatsen, og det har vist sig at være så stor en succes, at kommunen har valgt at indsatsen overgår til drift efter projektets ophør. Denne evaluering har projektets primære målgruppe som sit hovedfokus, men i bilag 1 findes en opgørelse af udviklingsresultater vedrørende borgere i Norddjurs kommune, der har modtaget indsatsen med fastholdelse af sygemeldte i fleksjob.

Frivillig mentor: Der var i indsatsen et håb om at tilknytte frivillige som "frivillig mentor", der skulle være med til at udbygge borgernes ofte spinkle netværk. Trods mange kontakter til relevante organisationer, foreninger, opslag m.m. lykkedes det ikke at komme i hus med dette tiltag og få det udbredt til målgruppen. Erfaringen fra lignende frivilligindsatser viser, at det kan opleves som meget forpligtende for frivillige at være koblet én til én med en borger med psykisk sygdom.

Caféforløb: Det var også planen, at tilbyde caféforløb i de to kommuner. Her spændte Corona endnu en gang ben for tiltaget i opstarten. Efterfølgende har der været tilbud om caféforløb i begge kommuner, men det lykkes ikke på noget tidspunkt at få en mere permanent gruppe i gang. Erfaringen er efterfølgende, at målgruppen har svært ved at overskue både at være i praktik eller job samtidig med et caféforløb. Derudover har mange af borgerne deltaget i kommunale gruppeforløb, og føler ikke de magter mere.

1.2 Evaluering og datakilder

I denne rapport præsenteres resultaterne af en evaluering, der har haft fokus på tre områder:

Borgerne: Hvilken udvikling sker der i borgernes trivsel, og på hvilken måde understøtter indsatsen borgernes tilknytning til arbejdsmarkedet?

Virksomhederne: Oplever virksomhederne, at indsatsen styrker borgernes fastholdelse på arbejdspladsen?

Omkostningerne: Hvilke omkostninger er der forbundet med indsatsen?

Det overordnede formål med evalueringen har været at finde svar på, om den individuelt tilpassede indsats kan hjælpe målgruppen ud på arbejdsmarkedet. For at understøtte kommunernes beslutning om forankring af indsatsen, indeholder evalueringen desuden en analyse af de omkostninger, der er knyttet til indsatsen.

Det har samtidig været et selvstændigt formål, at evalueringen skulle bidrage til løbende læring og tilpasning af indsatsen. I hele projektperioden er evalueringens foreløbige resultater således blevet sammenfattet, præsenteret og drøftet med projektets styregruppe. Desuden er der i slutningen af projektperioden afholdt en workshop med projektets

interessenter med fokus på fælles fortolkning af evalueringens resultater og derigennem intern læring i de medvirkende kommuner.

På den måde kan evalueringens tilgang betegnes som en kombination af virknings- og udviklingsevaluering. I projektets indledende fase er der udviklet en forandringsteori, som har dannet afsæt for følgende dataindsamling:

Spørgeskemaundersøgelse: Borgerne har udfyldt et spørgeskema ved indsatsens opstart og igen ved afslutning. Der er foretaget databehandling til denne evaluering af alle udfyldte spørgeskemaer pr. 1. december 2023. Det har den konsekvens, at spørgeskemabesvarelsenerne fra de sidst optagne borgere ikke er baseret på så omfattende en indsats som de øvrige borgere. I bilag 2 ses en status baseret på SIND Erhvervs egen opgørelse pr. 1. februar 2024 vedrørende de borgere, der pr. 1. december 2023 endnu ikke var i job eller afsluttet i projektet.

I nedenstående tabel ses, at svarprocenten ved opstart er 87 og ved afslutning 79. Årsagerne til manglende besvarelser ved afslutning er blandt andet at borgerne er fraflyttet kommunen eller at borgerne har været syge eller indlagte. I evalueringens præsentation af borgernes udvikling i indsatsen, er der anvendt data fra borgere, der både har besvaret et spørgeskema ved indsatsens opstart og afslutning, hvilket i alt drejer sig om 81 borgere.

Tabel 1: Svarprocenter i spørgeskemaundersøgelsen

	Antal borgere	Opstart	Afslutning
Projektets primære målgruppe	106 borgere i indsatsen	92 svar 87%	84 svar 79%

Caseanalyser: For at kunne give et mere nuanceret og dyberegående billede af, hvilken betydning indsatsen har for borgere og virksomheder, er der gennemført en caseanalyse af seks udvalgte forløb. I de præsenterede cases anvendes opdigtede navne af hensyn til de medvirkende borgeres anonymitet. Datakilderne til caseanalyserne er interview med den udvalgte borger, borgerens pårørende, borgerens kontaktperson i indsatsgruppen samt kontaktpersonen på virksomheden.

Omkostningsanalyse: Der er gennemført en omkostningsanalyse, som skal tydeliggøre rationale for indsatsen og dermed bidrage til beslutningsgrundlaget for videreførelse af indsatsen. Analysen omfatter en samlet beregning af indsatsens omkostninger og en beregning af gennemsnitspris pr. borgerforløb.

Endeligt skal det bemærkes, at det ikke har været et mål med evalueringen at foretage en sammenligning af resultaterne fra de to deltagende kommuner. Derfor præsenteres evalueringens resultater samlet for alle borgere, uanset hvilken kommune de kommer fra.

1.3 Læsevejledning

Foruden denne indledning består rapporten af følgende kapitler, hvor den hurtige læser i hver indledning vil kunne finde en tekstboks med kapitlets konklusioner.

Kapitel 2: Indeholder evalueringens konklusioner.

Kapitel 3: Giver en karakteristik af de borgere, der har deltaget i projektet, herunder baggrundskarakteristika, familieforhold samt beskæftigelseshistorik. Til slut i kapitlet præsenteres en række opmærksomhedspunkter vedrørende målgruppen.

Kapitel 4: Præsenterer resultaterne af indsatsen målt ved borgernes udvikling i trivsel, mestringsevne og selv vurderet helbred. Derudover indeholder kapitlet en beskrivelse af borgernes beskæftigelsesstatus ved afslutning af indsatsen.

Kapitel 5: Belyser borgernes oplevelse af indsatsen, herunder ses på hvilke forventninger borgerne har til indsatsen før opstart, samt borgernes vurderinger af, om indsatsen har ført dem nærmere arbejdsmarkedet.

Kapitel 6: Indeholder en beskrivelse og analyse af virksomhedsindsatsen, hvor der konkluderes på, hvilken betydning projektets indsats har for borgernes integration og fastholdelse på arbejdspladserne.

Kapitel 7: Her beskrives indsatsens pårørendeindsats, og der peges på årsager til, at pårørendeindsatsen ikke har været så benyttet som forventet.

Kapitel 8: Dette kapitel indeholder en analyse af indsatsens samlede omkostninger og en beregning af den gennemsnitlige pris pr. borgerforløb.

Bilag: I bilag 1 præsenteres resultater fra den særskilte evaluering af indsatsen i Norddjurs kommune vedrørende fastholdelse af sygemeldte i fleksjob. I bilag 2 præsenteres en arbejdsmarkedsstatus pr. 1. februar 2024 vedrørende de borgere, der ved evalueringens afslutning pr. 1. december 2023 endnu ikke var i job eller afsluttet i projektet.

2 Konklusion

Rampen til det gode arbejdsliv

I perioden oktober 2020 til februar 2024 har SIND Erhverv samarbejdet med kommunerne i Norddjurs og Silkeborg i projektet "Rampen til det gode arbejdsliv". I projektet har parterne iværksat og udviklet en håndholdt indsats, der har til formål at støtte borgere, der er blevet godkendt til fleksjob på grund af psykisk sygdom eller betydelig psykisk sårbarhed, med at vende tilbage til arbejdsmarkedet. DEFACTUM har evalueret projektet, der er blevet finansieret med midler fra Den AP Møllerske Støttefond.

I løbet af projektperioden har kommunerne i Norddjurs og Silkeborg samlet henvist 121 borgere, og projektets mål om 100 henviste borgere er dermed opfyldt. Af de 121 tilhører 106 borgere den primære målgruppe for projektet, som denne evaluering fokuserer på. Derudover blev der undervejs etableret indsatser for to nye målgrupper: støtte til fastholdelse i fleksjob (4 borgere i Silkeborg) og støtte til fastholdelse af sygemeldte borgere i fleksjob (15 borgere i Norddjurs). Resultaterne fra sidstnævnte målgruppe er særskilt afrapporteret i rapportens bilag 1.

Indsats, tidsforbrug og varighed

Indsatsen er baseret på den pædagogiske metode "Du bestemmer," hvor borgernes ønsker og behov ift. arbejdsliv er i centrum. Borgerne er blevet tildelt en kontaktperson, som i langt de fleste forløb har været gennemgående fra start til slut. I opstartsfasen har borger og kontaktperson typisk haft ugentlige samtaler, som senere er reduceret, dog altid efter individuelle behov. Forløbene har i gennemsnit varet ca. 11 måneder inklusiv en efterværnsperiode på 6 måneder. Nogle forløb har været langvarige, fordi det har taget tid at komme ind på livet af borgerne, vinde deres tillid, forstå deres livssituation og sætte borgerens livsvilkår i sammenhæng med potentielle jobmuligheder. I gennemsnit er der anvendt 174 arbejdstimer pr. borgerforløb. Tidsforbruget har imidlertid varieret betydeligt, afhængigt af antal samtaler, og omfanget af opsøgende og opfølgende kontakt til virksomheder.

Betydning for beskæftigelse

52% af de visiterede fleksjobgodkendte borgere, svarende til 44 borgere, var i fleksjob ved evalueringens afslutning pr. 1. december 2023. Det er lidt færre end projektets målsætning på 55%. Trods en lille afvigelse vurderes projektets evne til at skabe beskæftigelse som tilfredsstillende, især med tanke på hvor komplekse udfordringer, en del af borgerne har³.

48%, svarende til 40 borgere var ikke i job ved evalueringens afslutning. Heraf blev 16 borgere afklaret til førtidspension og fire yderligere borgere var i proces hertil. Den forholdsvis store andel vidner om, at nogle af de henviste borgere har været meget langt fra arbejdsmarkedet.

Udvikling i trivsel, helbred og mestring

Evalueringen viser, at borgernes trivsel, selvvurderede helbred og evne til at mestre dagligdagens udfordringer har flyttet sig i en positiv retning og vel at mærke fra et lavt udgangspunkt samt i en periode, der delvist var præget af coronaepidemien.

I løbet af indsatsperioden har borgernes udvikling i trivsel ændret sig markant og signifikant fra en gennemsnitlig WHO-score på 44 ved opstart til 51 ved afslutning. Det er samtidig væsentligt, at der sker en mærkbar reduktion fra 38% til 25% i andelen af borgere med en

³ Efter evalueringens ophør er yderligere to borgere kommet i job (se bilag 2). Hvis disse to borgere tælles med, indfrier projektet lige præcis målsætningen om 55% i beskæftigelse.

trivselsscore under 36, hvilket betegner borgere der er i høj risiko for depression og stressbelastning.

Der sker en positiv udvikling i borgernes vurderinger af eget helbred. Andelen der vurderer eget helbred som dårligt eller mindre godt falder fra 64% til 50%, og andelen med et positivt syn på eget helbred stiger fra 36% til 50%. Det skal bemærkes, at helbredsforhold dermed fortsat er en udfordring for halvdelen af borgerne ved indsatsens afslutning. Hvad angår mestringsevne oplevede deltagerne ligeledes en betydelig positiv udvikling, hvilket kan være afgørende for at håndtere arbejdsrelaterede udfordringer.

Evalueringen viser en statistisk sammenhæng mellem en positiv udvikling i helbred og mestring og sandsynligheden for at være i job ved indsatsens afslutning. Samlet set indikerer borgernes positive udvikling i trivsel, helbred og mestringsevne, og den positive udviklings betydning for at komme i job, vigtigheden af at indsatsen fokuserer på borgernes psykosociale forhold i samspil med den arbejdsrettede indsats.

Målgruppens forudsætninger for beskæftigelse

En del af målgruppen har som følge af betydelige sociale, psykiske og sundhedsmæssige udfordringer haft vanskeligt ved at profitere fuldt ud af indsatsen. Evalueringen peger således på en række omstændigheder, der i mange tilfælde udgør barrierer for at være jobsøgende eller fastholde et job. Nogle af de henviste borgere er meget langt fra arbejdsmarkedet, når de starter i indsatsen. Forud for opstart i indsatsen har 13 borgere, 14%, været uden arbejde i over 10 år. En lav uddannelsesbaggrund udgør også en potentiel barriere for job, idet 40% enten ikke har nogen uddannelse eller kun har afsluttet folkeskolen. Familiære belastninger kan desuden tage fokus væk fra arbejdsmarkedet, da hele 74% af borgerne lever i familier, hvor et eller flere familiemedlemmer har psykiske udfordringer. Endelig indikerer andelen af borgere, der bliver afklaret til førtidspension, at nogle af de henviste borgere ikke har haft tilstrækkelige forudsætninger for at komme ud på arbejdsmarkedet.

Borgernes oplevelse af indsatsen

En væsentlig del af borgerne (89%) oplever, at de har haft stor indflydelse på valget af deres arbejdsplads, hvilket indikerer en virksomhedsindsats, der i høj grad har taget afsæt i borgernes præferencer og behov. Denne tilfredshed bekræftes yderligere af, at 87% af borgerne er meget tilfredse med den støtte, de har modtaget fra projektet vedrørende job- eller praktikpladssøgning.

Projektet havde som mål, at 70% af deltagerne skulle opleve, at indsatsen bragte dem tættere på arbejdsmarkedet. Dette mål er tæt på at være opfyldt. For en betydelig del af borgerne har indsatsen således betydet øget tro på egne evner, afklaring af jobønsker og gjort det lettere at finde arbejde eller praktikplads.

Ved afslutningen af indsatsen angiver 88% af borgerne, at deltagelse i indsatsen har påvirket dem i en positiv eller meget positiv retning. Yderligere viser evalueringen, at 82% af de borgere der ikke er kommet i job, har oplevet, at projektet har påvirket dem i en positiv eller meget positiv retning. Den betydelige andel antyder, at selvom ikke alle borgere opnår beskæftigelse, har projektet stadig haft en gavnlig effekt på deres livssituation.

Tre forhold synes særligt at bidrage til borgernes positive oplevelse af forløbet:

- 1) Kontaktpersonernes personlige egenskaber: Mange borgere fremhæver kontaktpersonernes evne til at lytte, vise forståelse for både arbejdsmæssige og personlige udfordringer samt deres indsigt i psykiske udfordringer.
- 2) Rammerne: Borgere værdsætter den lette tilgængelighed til kontaktpersonerne, at der er afsat god tid til samtaler og fraværet af en fast afslutningsdato. Mange understreger også, at indsatsen ikke er begrænset af lovgivningsbestemte mål eller aktiviteter.

3) Indflydelsen på forløbet: Borgere værdsætter, at forløbet tager udgangspunkt i deres ønsker og behov. Den anvendte metode "Du bestemmer" synes således at afspejle sig i borgernes oplevelse af indflydelse.

Borgerne er blevet spurgt om, hvordan indsatsen kan forbedres, men kun få har haft bud på det. Der efterspørges flere virksomheder, der er villige til at ansætte mennesker med psykisk sårbarhed. Derudover blev det nævnt, at tidligere henvisning til projektet og større kontinuitet i kontaktpersonerne er områder, der kan forbedres.

Virksomhedsindsatsen

Fra virksomhedernes perspektiv viser evalueringen, at den tætte opfølgning fra projektet i flere tilfælde har haft afgørende betydning for at fastholde borgere på arbejdspladsen. Der har i projektet kun været få tilfælde, hvor praktik- eller jobforløb har måttet afbrydes, fordi virksomheden ikke kunne imødekomme en borgers psykiske udfordringer eller skånebehov. Dette indikerer, at der generelt har været et passende match mellem borger og virksomhed.

Pårørendeindsatsen

I projektperioden har der været tilbud om psykologsamtaler til pårørende. Der er i alt gennemført 20 samtaleforløb, hvilket er færre end det oprindelige mål. Den manglende søgning til tilbuddet, skyldes formentligt at borgerne har skullet give tilladelse til involvering af deres pårørende. Mennesker med psykiske udfordringer ønsker ofte ikke at belaste deres pårørende mere end nødvendigt, hvilket potentielt forklarer den begrænsede anvendelse af pårørendeindsatsen. På den baggrund påpeger evalueringen behovet for at styrke kommunikationen omkring pårørendeindsatsen allerede ved projektets start. Udover at indsatsen omfatter samtaler med borgeren, kunne der ved henvisningen være en klart kommunikeret forventning om, at pårørende og øvrigt netværk skal inddrages i indsatsen.

Omkostningsanalyse

Omkostningsanalysen i evalueringen viser, at et gennemsnitlig forløb for en borger koster 52.197 kr. Der kan på baggrund af evalueringen ikke svares entydigt på, om indsatsens omkostninger står i rimeligt forhold til projektets resultater. Dog antyder en forsigtig sammenligning med omkostningerne i en lignende indsats, at der er en rimelig balance. I den samlede vurdering bør også evalueringens øvrige identificerede positive resultater tages i betragtning, såsom forbedret trivsel og øget arbejdsmarkedsparticipation. Disse faktorer kan have en positiv indvirkning på borgernes livssituation, som strækker sig ud over indsatsperioden.

3 Karakteristik af målgruppen

I dette kapitel tegnes indledningsvist en karakteristik af indsatsens primære målgruppe på baggrund af svar fra de 92 deltagere, der ved opstart i indsatsen har udfyldt et spørgeskema. Fra spørgeskemaerne har vi viden om deltagernes personlige baggrundsforhold, familieforhold og tilknytning til arbejdsmarkedet forud for deltagelse i projektet.

Til slut i kapitlet præsenteres en række opmærksomhedspunkter vedrørende målgruppen, der er udledt på baggrund af deltagernes karakteristika. Derudover illustreres forskellene i borgernes livsvilkår, ressourcer og potentiale for at vende tilbage til arbejdsmarkedet ved hjælp af to cases.

Konklusioner

Henvisninger: Størstedelen af henvisningerne fra Silkeborg og Norddjurs kommuner vedrører borgere, der falder inden for den til tænkte målgruppe for "Rampen til det gode arbejdsliv"-projektet, og hvor indsatsen var relevant set i forhold til potentialet for at komme i arbejde.

Komplekse problemstillinger: Det kan samtidig konstateres, at nogle af de henviste borgere har så komplekse problemstillinger, socialt, psykisk og sundhedsmæssigt, at de havde vanskeligt ved at profitere af indsatsen. En stor andel, 66%, af borgerne lever i familier, hvor enten forældre, søskende, børn eller flere familiemedlemmer samtidig har psykiske udfordringer. Den belastning kan have stor betydning for overskuddet til at være jobsøgende eller ressourcer til at fastholde et job. Uddannelsesmæssigt har mere end fire ud af ti henviste borgere enten ikke afsluttet folkeskolen, eller har 9. eller 10. klasse som højest gennemførte uddannelse. Det lave uddannelsesniveau begrænser dels jobmulighederne, dels kan det for nogles vedkommende være en barriere for at få fuldt udbytte af en indsats, der i høj grad er baseret på samtale og kognitive ressourcer til at reflektere over eget liv og muligheder.

3.1 Baggrundsforhold

67% af de henviste borgere kommer fra Silkeborg (62 borgere), mens 33% kommer fra Norddjurs (30 borgere). Kønsmæssigt udgør kvinder 71% af deltagerne, mens mænd udgør 29%. Deltagernes alder varierer fra 23 til 61 år, med et gennemsnit på 44 år. Stort set alle har dansk som deres modersmål, da 96% har dansk som primært sprog.

Hvad angår uddannelse, er der en bred sammensætning. 7% har ikke afsluttet folkeskolen, 37% har gennemført folkeskolen (9. eller 10. klasse), 7% har en gymnasial uddannelse (STX, HHX, HF, HTX), 28% har en erhvervsfaglig uddannelse, 7% har en kort videregående uddannelse, 12% har en mellemlang videregående uddannelse, og kun 2% har en lang videregående uddannelse.

Tabel 2: Deltagernes baggrundsforhold

Baggrundsforhold		Total
Kommune	Norddjurs	30 (33%)
	Silkeborg	62 (67%)
Køn	Mand	27 (29%)
	Kvinde	65 (71%)
Alder	Yngst	23 år
	Ældst	61 år
	Gennemsnit	44 år
Modersmål	Dansk	85 (96%)
	Andet	4 (4%)
Højest afsluttede eksamen	Ikke afsluttet folkeskolen	6 (7%)
	Folkeskolen (9. eller 10. klasse)	34 (37%)
	Gymnasial uddannelse (STX, HHX, HF, HTX)	7 (8%)
	Erhvervsfaglig uddannelse	26 (28%)
	Kort videregående uddannelse	6 (7%)
	Mellemlang videregående uddannelse	11 (12%)
	Lang videregående uddannelse	2 (2%)

3.2 Familieforhold

Cirka halvdelen af deltagene lever i parforhold (54%). En femtedel af deltagerne (20%), oplyser, at de har samlevere med psykiske udfordringer. Af de deltagere, der har børn, angiver næsten halvdelen (47%), at et eller flere af børnene også har psykiske udfordringer. 56% oplyser, at deres forældre har psykiske udfordringer, og 46% rapporterer, at de har søskende med psykiske udfordringer. Hele 61 ud af 92 borgere (svarende til 66%) oplyser, at minimum et af deres familiemedlemmer har psykiske udfordringer.

Tabel 3: Deltagernes familieforhold

Familieforhold		Total
Lever i parforhold	Ja	50 (54%)
	Nej	42 (46%)
Psykiske udfordringer hos samlever	Ja	10 (20%)
	Nej	40 (80%)
Psykiske udfordringer hos et eller flere af børnene	Ja	30 (47%)
	Nej	34 (53%)
Psykiske udfordringer hos forældre	Ja	45 (56%)
	Nej	35 (44%)
Psykiske udfordringer hos søskende	Ja	36 (46%)
	Nej	42 (54%)

3.3 Tidligere tilknytning til arbejdsmarkedet

En betydelig del af deltagerne har været uden arbejde i en længere periode forud for projektet. Det gennemsnitlige antal år siden det seneste job er 3 år og 6 måneder med en variation på 0-14 år. Hele 13 borgere har været uden job i mere end 10 år forud for opstart i indsatsen. Gennemsnitligt er deltagerne blevet tilkendt et fleksjob for 4 år og 4 måneder siden med en variation på 0-22 år. Deltagerne besidder en gennemsnitlig erhvervs erfaring på 15 år og 9 måneder med en variation på 0-45 år. En stor majoritet, 68%, af deltagerne har tidligere været i fleksjob. Det skal bemærkes, at de nævnte oplysninger ikke stammer fra arbejdsmarkedsregistre, men fra deltagernes egne svar oplyst ved opstart i indsatsen.

Table 4: Deltagernes forudgående tilknytning til arbejdsmarkedet

Forudgående tilknytning til arbejdsmarkedet		Total
Seneste job	Kortest tid siden seneste job	0 år
	Længst tid siden seneste job	14 år
	Antal år siden seneste job (gns.)	3 år og 6 mdr.
Tilkendt fleksjob	Kortest tid siden tilkendt fleksjob	0 år
	Længst tid siden tilkendt fleksjob	22 år
	Gennemsnitlig tid siden tilkendt fleksjob	4 år og 4 mdr.
Erhvervs erfaring	Kortest erhvervs erfaring	0 år
	Længst erhvervs erfaring	45 år
	Gennemsnitlig erhvervs erfaring	15 år og 9 mdr.
Tidligere fleksjob	Har tidligere været i fleksjob	63 (68%)
	Har ikke tidligere været i fleksjob	29 (32%)

3.4 Opmærksomhedspunkter ved målgruppen

På en workshop i slutningen af projektperioden blev de beskrevne karakteristika for målgruppen præsenteret for udvalgte medarbejdere og ledere fra SIND Erhverv samt kommunerne i Silkeborg og Norddjurs. Med udgangspunkt i deltagernes kendskab til både indsatsen og målgruppen blev deltagerne bedt om at vurdere, om kommunerne havde henvist den målgruppe, som projektet sigtede efter, og hvilke opmærksomhedspunkter de ville fremhæve ved målgruppen i forhold til potentialet for at etablere sig på arbejdsmarkedet.

Workshoppens deltagere var enige om, at kommunerne i Silkeborg og Norddjurs langt overvejende har henvist borgere, der var i målgruppen for projekt "Rampen til det gode arbejdsliv" og dermed borgere hvor indsatsen var relevant set i forhold til potentialet for at komme i arbejde.

Workshoppens deltagere pegede imidlertid på nogle opmærksomhedspunkter og potentielle barrierer for indsatsen:

Køn: Mænd udgør kun en tredjedel af projektets henviste borgere.

Beskæftigelsesministeriets statistikbank jobindsats.dk viser, at der er færre mænd end kvinder, der tilkendes fleksjob, men den lavere andel af mænd i projektet, kan ifølge workshoppens deltagere desuden forklares med, at mænd er mindre tilbøjelige til at takke ja til en indsats, hvor samtale er omdrejningspunktet. Samtidig er det jobcentrenes oplevelse, at færre mænd i målgruppen selv er opsøgende ift. indsatsen. På den baggrund bør det overvejes, hvordan henvisning og indsats i højere grad kan tilrettelægges med fokus på at appellere til mænd.

Borgernes uddannelsesniveau: En betydelig andel af de henviste borgere har kun opnået folkeskolens afgangseksamen som deres højeste fuldførte uddannelse (37%), og en lille gruppe har ikke afsluttet folkeskolen. For ufaglærte borgere kan jobmulighederne være både mere begrænsede, og samtidig kan et lavt uddannelsesniveau udgøre en barriere for at få fuldt udbytte af indsatsen. Dette skyldes, at et forløb kræver kognitive forudsætninger, især når en betydelig del af indsatsen i projektet "Rampen til det gode arbejdsliv" bygger på samtaler og evnen til at reflektere over ens eget liv samt muligheder på arbejdsmarkedet.

Belastede familier: En stor del af deltagerne kommer fra familier, hvor et eller flere familiemedlemmer har psykiske udfordringer. Psykiske udfordringer kan variere meget i sværhedsgrad, men i større eller mindre omfang vil en situation med psykiske udfordringer i familien have betydning for familielivet og det overskud, borgeren har til at være jobsøgende. I det tilfælde hvor borgeren kommer i arbejde, kan psykiske udfordringer i familien være ensbetydende med svære perioder, der kan vanskeliggøre fastholdelse på arbejdspladsen. Målgruppens familiemæssige belastninger viser, at det er vigtigt, at indsatsen omfavner hele familiens problemstillinger for at kunne hjælpe den enkelte borger.

Kompleksitet tager tid: Ovenstående karakteristika ved målgruppen viser, at projektet har fået henvist borgere, der kan have meget komplekse problemstillinger. Det er en væsentlig præmis for indsatsen, at borgerne ikke kun har udfordringer relateret til arbejdsmarkedet, men ofte også har komplekse sociale, psykologiske og sundhedsmæssige livssituationer. At vinde borgerens tillid og komme bagom og forstå borgernes livssituationer er en tidskrævende proces, som samtidig er afgørende for at kunne yde en relevant indsats. I gennemsnit har forløbene varet ca. 11 måneder inklusiv en efterværnsperiode på 6 måneder. Det dækker imidlertid over en stor variation, hvor korteste forløb har varet 1½ måned og det længste 33 måneder.

Målgruppens forskellige forudsætninger: Der er stor spændvidde i de henviste borgeres forudsætninger for at profitere af indsatsen og for at komme i arbejde. Nedenstående to cases med borgerne Preben og Lisbeth illustrerer disse forskelle. Sammenfattende kan man sige, at Lisbeths forløb handlede om at bringe hendes personlige og faglige ressourcer i spil og på den baggrund hjælpe hende med at finde vejen tilbage til arbejdsmarkedet, mens Prebens omfattende psykiske, fysiske belastninger betød, at det i forløbet måtte erkendes, at der ikke var mulighed for en tilbagevenden til arbejdsmarkedet. I Prebens tilfælde involverede indsatsen i stedet en bredere støtte til at håndtere stress og senere hjælp til at søge seniorpension.

Cases

Temaer \ Borgere	Lisbeth	Preben
Baggrund og udfordringer	Lisbeth er uddannet miljøingeniør og har arbejdet i flere år inden for sit fagområde. Senere arbejdede hun som kontorassistent og tog en uddannelse som blomsterdekoratør. Lisbeth er tilkendt fleksjob som følge af voldsom stress gennem mange år med udtalte kognitive motoriske forstyrrelser. Lisbeth har været i fleksjob ad flere omgange.	Preben er uddannet blikkenslager og har arbejdet inden for forskellige områder, primært med relationsarbejde. Preben blev tilkendt fleksjob som følge af alvorlig stress og depression. Preben var i seneste fleksjob ca. fire år forud for deltagelse i projektet, og de seneste to år forud for opstart i projektet var Preben sygemeldt.
Mål i projektet	Lisbeth primære mål i projektet var at finde en praktikplads, der	Prebens mål i projektet ændrede sig fra i starten at handle om arbejde,

	<p>passede til hendes evner og interesser, og muligvis kunne føre til et fleksjob.</p>	<p>men pga. Prebens omfattende fysiske og psykiske belastninger handlede indsatsen senere i projektet mere om støtte til at håndtere stress, acceptere sin situation og, senere i forløbet at søge seniorpension.</p>
<p>Indsatsens omfang</p>	<p>I forløbet har Lisbeth og projektets kontaktperson afholdt ca. tre videomøder om måneden (dvs. ca. 20 videomøder i alt), derudover har der været kontakt i mindre omfang via SMS, telefon og mail. Lisbeth og kontaktpersonen har mødtes fysisk seks gange, heraf to gange i.fm. opstart af praktikforløb, tre gange i.fm. opfølgende møder og én gang i.fm. et fællesmøde med sagsbehandler på jobcentret.</p>	<p>Samlet set har Preben og projektets kontaktperson afholdt 43 samtaler. I opstartsfasen har der været tale om ugentlig kontakt. Kontakten har som følge af corona primært foregået per telefon, men de har mødtes fysisk fire gange. Kontaktpersonen har desuden deltaget i fællesmøder med sagsbehandler med henblik på udarbejdelse af plan for det videre forløb.</p>
<p>Afslutningsstatus</p>	<p>Lisbeth fik en praktikplads som gravermedhjælper ved en kirke, og efterfølgende blev hun ansat i fleksjob.</p>	<p>Prebens projektforløb endte med, at Preben ansøgte om seniorpension, som blev tilkendt i foråret 2023.</p>

4 Indsatsens resultater

I kapitel 4 undersøges, om borgerne i løbet af indsatsen oplever ændringer i deres trivsel, selvvurderede helbred og mestringsevne. I forlængelse heraf er der foretaget analyser af eventuelle sammenhænge mellem borgerens oplevede udvikling og deres senere beskæftigelsessituation. Endeligt indeholder kapitlet en opgørelse af borgernes beskæftigelsesstatus ved afslutning af indsatsen.

Konklusioner

Trivsel: Borgernes gennemsnitlige WHO-5 score steg signifikant fra 44 ved opstart til 51 ved afslutning, hvilket indikerer, at borgerne generelt har oplevet en positiv udvikling i trivsel. Der sker samtidig en markant reduktion fra 38% til 25% i andelen af borgere med en WHO-5 score, der indikerer høj risiko for depression og stressbelastning.

Selvvurderet helbred: Andelen af borgere, der vurderede deres helbred positivt, steg i indsatsperioden fra 37% til 50%. Der er imidlertid ikke tale om en signifikant udvikling. Analysen viser, en sammenhæng mellem positiv udvikling i selvvurderet helbred og sandsynligheden for at være i job ved indsatsens afslutning, hvilket understreger vigtigheden af at indsatsen har fokus på psykosociale forhold.

Mestring: Deltagerne oplevede en positiv udvikling i mestringsevne. Der er en signifikant sammenhæng mellem positiv udvikling i mestringsevne og sandsynligheden for at være i job ved indsatsens afslutning.

Beskæftigelsesstatus ved evalueringens afslutning: 52% af de visiterede fleksjobgodkendte borgere var i job ved evalueringens afslutning, hvilket er lidt under målsætningen på 55%⁴. Trods en lille afvigelse vurderes resultatet som tilfredsstillende, især med tanke på komplekse udfordringer hos en del borgere. 48% af borgerne var ikke i job ved afslutningen. Heraf blev en forholdsvis stor andel afklaret til førtidspension eller var ved evalueringens afslutning i proces hertil.

4.1 Udvikling i trivsel, helbred og mestring

Trivsel

Udviklingen i borgernes trivsel undersøges ved hjælp af det validerede redskab WHO-5, som indeholder fem spørgsmål om, hvordan borgerne har følt sig tilpas, de seneste to uger. Redskabet måler på graden af positive oplevelser hos borgerne på en skala fra 0-100, hvor en høj score er lig høj trivsel. Gennemsnittet for den danske befolkning som helhed er ifølge Sundhedsstyrelsen en score på 68⁵.

Tabellen nedenfor viser den gennemsnitlige WHO-5-score samt andelen af borgere, der ligger i de tre underkategorier af WHO-5, borgere med meget høj risiko for depression og stressbelastning (WHO-5 score under 36), borgere med forhøjet risiko for depression og stressbelastning (WHO-5 score mellem 36 og 50) samt borgere, der ikke er i risiko for depression og stressbelastning (WHO-5 score over 50).

⁴ Efter evalueringens ophør er yderligere to borgere kommet i job (se bilag 2). Hvis disse to borgere tælles med, indfrier projektet lige præcis målsætningen om 55% i beskæftigelse.

⁵ Sundhedsstyrelsens guide til trivselsindekset WHO-5. København: Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsen 2015.

Tabel 5: Udvikling i trivsel målt ved WHO-5

Trivsel målt ved WHO-5	Opstart	Afslutning	Ændring	Signifikans
Gennemsnitsscore (skala fra 0-100: Jo højere, jo bedre)	44	51	+7	*
- Andel med WHO-5-score under 36 (procent)	38%	25%	-13	-
- Andel med WHO-5-score mellem 36 og 50 (procent)	21%	22%	+1	-
- Andel med WHO-5-score over 50 (procent)	41%	53%	+12	-

Det ses i tabellen, at borgerne i gennemsnit har flyttet sig i en positiv retning fra en WHO-5 score ved opstart på 44 til 51 ved afslutning. Den positive ændring på 7 skalapoint fra start til afslutning er statistisk signifikant⁶. Andelen af borgere med en WHO-5 score under 36, som dermed kan betragtes som værende i høj risiko for depression og stressbelastning, er i forløbet faldet fra 38% til 25%. Tilsvarende har andelen med en WHO-5 score over 50 ændret sig fra 41% til 53%. Ingen af disse ændringer fra start til slut er statistisk signifikante.

Analysen viser desuden, at der ikke er nogen statistisk sammenhæng mellem positiv udvikling i trivsel og sandsynligheden for at være i job ved indsatsens afslutning. Til trods for dette resultat kan deltageres generelle positive udvikling i trivsel fra start til slut betegnes som tilfredsstillende for projektet, ikke mindst i betragtning af, at en stor del af borgerne har modtaget indsatsen under coronaperioden.

Selvurderet helbred

Borgerne har ved opstart og afslutning vurderet deres helbred i spørgsmålet "Hvordan synes du, dit helbred er alt i alt?". Spørgsmålet indgår i flere danske befolkningsundersøgelser og giver et godt mål for en persons fysiske og psykiske helbredstilstand.

I øverste række i tabellen nedenfor ses borgernes gennemsnitsscore på en skala fra 1-5, hvor et lavt tal er lig med et godt selvurderet helbred. Det ses, at borgernes vurderinger i gennemsnit flytter sig fra 3,7 til 3,46 skalapoint og dermed fra start til afslutning oplever bedre helbred. Ændringen er imidlertid ikke statistisk signifikant⁷.

Tabel 6: Udvikling i selvurderet helbred

Hvordan synes du, dit helbred er alt i alt?	Opstart	Afslutning	Ændring	Signifikans
Gennemsnitsscore (skala fra 1-5: Jo lavere tal, jo bedre)	3,7	3,46	-0,24	-
Fremragende	0%	1%	+1	-
Vældig godt	7%	15%	+8	-
Godt	29%	34%	+5	-
Mindre godt	50%	36%	-14	-
Dårligt	14%	14%	0	-

⁶ Der er foretaget en Paired t-test, der viser en p-værdi under 0.05.

⁷ Der er foretaget den non-parametriske Wilcoxon signed rank test, der viser en p-værdi over 0.05.

I tabellen ses, at andelen af borgere, der vurderer deres helbred som enten "godt", "vældig godt" eller "fremragende" stiger fra 36% til 50%. Til sammenligning er der i befolkningen som helhed 83%, der vurderer deres helbred som enten "fremragende", "vældig godt" eller "godt"⁸. Andelen af borgere i projekt Rampen til det gode arbejdsliv, der vurderer deres helbred som enten "dårligt" eller "mindre godt" falder fra 64% til 50% fra start til slut. Ingen af ændringerne er statistisk signifikante, men resultaterne indikerer at borgerne i gennemsnit har fået det bedre i løbet af indsatsperioden.

Derudover viser analyserne, at jo mere borgerne oplever en positiv udvikling i selvvurderet helbred, jo større er sandsynligheden for at være i job ved indsatsens afslutning. Det er naturligvis vanskeligt at konkludere entydigt om kausaliteten, men resultatet indikerer, at indsatsens påvirkning af borgernes psykiske og fysiske helbred har en betydning for at komme i job.

Mestringsevne

I indsatsen er der arbejdet med at give borgerne øget tro på egne evner og en oplevelse af at kunne mestre sin hverdag og håndtere de udfordringer, der opstår. Derfor har evalueringen målt borgernes udvikling i mestringsevne fra start til slut. Der er anvendt to spørgsmål fra det validerede redskab "General Self-Efficacy Scale", henholdsvis "Jeg kan altid løse vanskelige opgaver, hvis jeg prøver ihærdigt nok" og "Lige meget hvad der sker, kan jeg som regel klare det".

Tablet 7: Udvikling i mestringsevne

Jeg kan altid løse vanskelige opgaver, hvis jeg prøver ihærdigt nok	Opstart	Afslutning	Ændring	Signifikans
Gennemsnitscore (skala fra 1-4: Jo lavere tal, jo bedre)	2,22	2,05	-0,17	-
Passer præcist	16%	24%	+8	-
Passer nogenlunde	51%	49%	-2	-
Passer en smule	28%	24%	-4	-
Passer slet ikke	5%	3%	-2	-

Tablet 8: Udvikling i mestringsevne

Lige meget hvad der sker, kan jeg som regel klare det	Opstart	Afslutning	Ændring	Signifikans
Gennemsnitscore (skala fra 1-4: Jo lavere tal, jo bedre)	2,38	2,12	-0,26	*
Passer præcist	7%	12%	+5	-
Passer nogenlunde	29%	30%	+1	-
Passer en smule	20%	16%	-4	-
Passer slet ikke	5%	2%	-3	-

I tabellerne ovenfor ses, at deltagerne i begge spørgsmål oplever en positiv udvikling i deres mestringsevne. I begge spørgsmål er en lavere gennemsnitsscore lig med en bedre oplevelse af mestring, og særligt i spørgsmålet "Lige meget hvad der sker, kan jeg som regel klare det" ses en positiv udvikling, som tilmed er statistisk signifikant.

⁸ Danskernes Sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil. Sundhedsstyrelsen 2021.

Yderligere analyser viser en signifikant sammenhæng mellem en positiv udvikling i mestring og sandsynligheden for at være i job ved indsatsens afslutning. Dette resultat indikerer, at det har stor betydning, når indsatsen har fokus på at give borgerne tiltro til egne evner og til at håndtere udfordringer, der kan nedbryde barriererne til arbejdsmarkedet.

4.2 Beskæftigelsesstatus ved afslutning

Andel i job

SIND Erhverv har fra projektets start haft en målsætning om, at 55% af de visiterede fleksjobgodkendte borgerne skulle være ansat i et fleksjob ved afslutning af projektet.

Ved evalueringens afslutning oplyser 52%, svarende til 44 borgere, at de er i job på det givne tidspunkt⁹. Andelen af borgere i job ligger dermed en anelse under projektets oprindelige målsætning, men den konklusion har imidlertid nogle nuancer.

For det første er opgørelsen baseret på et forholdsvist lille datagrundlag, hvor blot to yderligere borgere i job, ville betyde, at måltallet blev indfriet. Dernæst så vi i kapitel 3, at en forholdsvis stor andel af borgerne har meget komplekse udfordringer, socialt, psykisk og sundhedsmæssigt. Nogle af de henviste borgere har formentlig så komplekse problemstillinger, at de har haft vanskeligt ved at profitere af indsatsen. Endeligt vurderede medarbejdere og ledere fra kommunerne i Norddjurs og Silkeborg på den ovenfor nævnte workshop, at en beskæftigelsesgrad på cirka halvtreds, var et tilfredsstillende resultat set i relation til målgruppen. På den baggrund kan en afsluttende beskæftigelsesstatus på 52% ses som et tilfredsstillende resultat¹⁰.

Afslutningsstatus for borgere der ikke kommer i job

48%, svarende til 40 borgere, oplyser ved afslutning af indsatsen, at de ikke er job.

Nogle borgere er efter en indledende arbejdsmarkedsrettet indsats via deres sagsbehandlere blevet afklaret til førtidspension. I de tilfælde har projektet bidraget med beskrivelser ud fra kendskabet til borgerne i indsatsen. Ved evalueringens afslutning drejer det sig om 16 borgere, der er afklaret til førtidspension, én borger er tilkendt seniorpension og fire borgere var i proces til afklaring til førtidspension.

Den forholdsvis store andel, der enten i projektperioden når at blive afklaret til førtidspension, eller er i proces hermed, vidner om, at nogle af de henviste borgere har været meget langt fra arbejdsmarkedet.

Blandt øvrige årsager til afslutning af indsatsen uden job ses, at nogle borgere afsluttes til videre forløb i jobcentret. Derudover kan årsager til afslutning uden job være ustabil fremmøde, graviditet, fraflytning fra kommunen, sygdom og indlæggelse, afsluttet som følge af udfordringer i familien eller afsluttet til fortsat ledighed.

⁹ Borgernes oplyste beskæftigelsesstatus er valideret ved at krydstjekke de selvregistrerede oplysninger med SIND Erhvervs projektregistreringer samt de to kommuners beskæftigelsestal.

¹⁰ Efter evalueringens ophør er yderligere to borgere kommet i job (se bilag 2). Hvis disse to borgere tælles med, indfrier projektet lige præcis målsætningen om 55% i beskæftigelse.

5 Borgernes oplevelse af indsatsen

I kapitlet ses på borgernes perspektiver og forventninger, før opstarten af indsatsen, samt deres oplevelser undervejs. Dernæst ses på, om borgerne selv vurderer, at indsatsen har ført dem nærmere arbejdsmarkedet. Afslutningsvist præsenteres to cases, hvor tilfredsheden med indsatsen er høj hos de to caseborgere, på trods af meget forskellige beskæftigelsesmæssige resultater i de to forløb.

Konklusioner

Forventninger: Borgernes forventninger til indsatsen forud for opstart omhandler primært tre forhold: Afklaring og støtte til jobprocessen, ønsket om forståelse og accept af deres situation samt behovet for et job, hvor de føler sig værdifulde. Dette indikerer en grundlæggende motivation for at komme tilbage til arbejdsmarkedet og finde et job, der matcher borgernes individuelle behov.

Relation til kontaktperson: Borgerne har haft en meget positiv oplevelse af deres kontaktpersoner. De værdsætter især kontaktpersonernes evne til at lytte og vise forståelse for både arbejdsmæssige og personlige udfordringer, rammerne hvor forløbet ikke er begrænset af lovgivningsbestemte mål eller aktiviteter samt oplevelsen af at have god indflydelse på forløbet.

Indsatsens påvirkning: Ved afslutningen af indsatsen vurderer 88% af borgerne, at projektet har påvirket dem positivt eller meget positivt. En høj andel, 82%, af de borgere der ikke er kommet i job, vurderer alligevel at projektet har påvirket dem i en positiv eller meget positiv retning. Den betydelige andel antyder, at selvom ikke alle borgere har fået job, har projektet stadig haft en gavnlig virkning på deres livssituation.

Ønsker om forbedringer: Blandt deltagernes få forslag til forbedringer efterspørges flere jobmuligheder for fleksjobbere samt ønsket om flere virksomheder, der ser potentialet i at ansætte personer med psykisk sårbarhed. Tidligere henvisning til projektet og større kontinuitet i kontaktpersonerne nævnes også som områder til forbedring.

Tilknytning til arbejdsmarkedet: Selvom projektet ikke helt opfylder målet om, at 70% skal opleve en positiv betydning for tilknytning til arbejdsmarkedet, viser evalueringen, at indsatsen for en betydelige del af borgerne har bidraget til at styrke troen på egne evner, skabe afklaring om jobønsker og gøre det lettere at finde arbejde eller praktikplads.

5.1 Borgernes vurderinger af indsatsen

Forventninger til indsatsen

Før opstart i indsatsen har borgerne givet udtryk for, hvad de ønsker at opnå i deres forløb. Borgernes forventninger til indsatsen kan overordnet sammenfattes i tre områder:

Afklaring og støtte til jobprocessen: Der er en udbredt forventning om, at indsatsen kan bidrage til afklaring af fremtidige muligheder på arbejdsmarkedet. Borgerne ønsker hjælp til jobprocessen og støtte til at håndtere udfordringer i opstartsfasen på en arbejdsplads.

Forståelse og accept: Flere borgere ønsker et forløb, der tager afsæt i deres ønsker og situation, og hvor der er en accept af de udfordringer, borgerne måtte have.

Job, hvor man kan føle sig værdifuld: Borgerne ønsker sig et arbejde, hvor deres kompetencer bliver anerkendt, og hvor de kan opleve at bidrage positivt til samfundet.

For langt de fleste borgere er der dermed en grundlæggende motivation for at komme i arbejde. Det primære mål for hovedparten af borgerne er at finde et arbejde, som i omfang og vilkår passer til den enkeltes skånebehov.

Oplevelse af kontaktpersonen

En væsentlig del af indsatsen beror på den personlige relation, der opbygges mellem borger og kontaktperson. I evalueringen har deltagerne ved afslutning af indsatsen svaret på, i hvilken grad de har følt sig trygge og tilpasse i relationen til kontaktpersonen. Evalueringen viser en meget positiv feedback til kontaktpersonerne, idet 84% svarer "i høj grad" eller "i meget høj grad" og blot 2 borgere har svaret "i mindre grad" og ingen svarer "slet ikke" på spørgsmålet.

Tablet 9: Oplevelse af at føle sig tryk og tilpas i relationen til kontaktpersonen

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Jeg har følt mig tryk og godt tilpas i relationen til kontaktpersonen	0% (0)	2% (2)	12% (10)	24% (20)	61% (51)

I vurderingen af relationen til kontaktpersonerne har borgerne særligt fremhævet evnen til at lytte og vise forståelse for borgernes arbejdsmæssige og personlige udfordringer. Der er en gennemgående vurdering af, at kontaktpersonerne har en god forståelse for psykiske udfordringer og skånebehov, hvilket har skabt en tryghed i samtalerne.

Nogle borgere sætter pris på den nemme tilgængelighed til deres kontaktpersoner, fraværet af afslutningsdatoer, og dét forhold at kontaktpersonen ikke er en myndighedsperson, hvilket for nogle har betydet en større åbenhed i samtalerne. Mange fremhæver også, at indsatsen ikke er begrænset af de samme lovgivningsbestemte mål eller aktiviteter, som indsatsen i jobcentre er underlagt. Endeligt værdsætter borgerne, at deres forløb tager afsæt i egne ønsker og behov. Anvendelsen af metoden "Du bestemmer" synes således at afspejle sig i borgernes oplevelse af at have indflydelse på forløbet.

Samlet vurdering af indsatsen

Ved afslutning af indsatsen har borgerne svaret på, hvordan deltagelse i projektet samlet set har påvirket dem. Her ses en meget positiv vurdering af det personligt oplevede udbytte, idet 88% svarer, at projektet har påvirket dem "i en positiv retning" eller "i en meget positiv retning". Kun én person svarer "i negativ retning", og ingen svarer "i meget negativ retning".

Yderligere viser evalueringen, at 82% af de borgere der ikke er kommet i job, har oplevet, at projektet har påvirket dem i en positiv eller meget positiv retning. Den betydelige andel antyder, at selvom ikke alle borgere opnår beskæftigelse, har projektet stadig haft en gavnlig effekt på deres livssituation.

Tablet 10: Deltagernes vurderinger af, hvordan projektet har påvirket dem

	I en meget negativ retning	I en negativ retning	Hverken negativt/positivt	I en positiv retning	I en meget positiv retning
Hvordan har det samlet set påvirket dig at deltage i projektet?	0% (0)	1% (1)	11% (9)	38% (32)	50% (42)

Opfølgende har borgerne svaret på, hvad der kunne forbedre indsatsen. Langt de fleste borgere har noteret, at de ikke har nogen ændringsforslag, men blandt de få der har svaret indholdsmæssigt, peges særligt på tre områder. Nogle få borgere efterspørger flere jobmuligheder og større fleksibilitet i erhvervslivet over for fleksjobbere. Der ønskes flere "Åbne" virksomheder, der er ser potentialet i personer med begrænsninger. En anden gruppe

af borgere kunne set i bakspejlet have ønsket sig at de tidligere i deres kontakt til jobcentret havde fået tilbudt indsatsen i Rampen til det gode arbejdsliv. Hos denne gruppe af borgere er der en opfattelse af, at tidligere deltagelse kunne have haft en større positiv effekt. Endeligt nævner nogle udfordringer med udskiftning af kontaktperson og deraf manglende kontinuitet i forløbet.

5.2 Er borgerne kommet tættere på arbejdsmarkedet?

Betydning for tilknytning til arbejdsmarkedet

I projektet har der fra start været et mål om, at 70% af borgerne skal opleve, at indsatsen har haft en positiv betydning for deres tilknytning til arbejdsmarkedet. I evalueringen er der spurgt til tre forhold, der tilsammen indfanger borgernes oplevelse af tilknytning til arbejdsmarkedet.

Evalueringen viser, at knap to tredjedele (63%) "i høj grad" eller "i meget høj grad" oplever, at have fået mere tro på sig selv og egne evner i et job. Tilsvarende oplever 61% "i høj grad" eller "i meget høj grad" at projektet har skabt god afklaring i forhold til, hvilket job de gerne vil have. 86% oplever "i høj grad" eller "i meget høj grad" at projektet har gjort det lettere at komme i job eller finde en praktikplads. Under antagelsen om, at svar i kategorierne "i høj grad" og "i meget høj grad" er udtryk for positiv betydning for tilknytning til arbejdsmarkedet, er det dermed kun det sidste spørgsmål, der lever op til projektets målsætning. Derimod ses, at ingen borgere svarer "slet ikke" og ganske få "i mindre grad" på de tre spørgsmål. Når målgruppen samtidig er borgere, der i gennemsnit ikke har haft et job de seneste 3 år og 7 måneder, kan der argumenteres for, at projektet med succes har bidraget til at give en stor andel af deltagerne mere tro på egne evner, bedre afklaring af egne ønsker til job og gjort det lettere at komme i job.

Table 11: Oplevelse af øget tilknytning til arbejdsmarkedet

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Projektet har givet mig mere tro på mig selv og mine evner i et job	0% (0)	7% (5)	29% (20)	33% (23)	30% (21)
Projektet har gjort mig mere klar over, hvilket job jeg gerne vil have	0% (0)	5% (3)	34% (21)	31% (19)	30% (18)
Projektet har gjort det lettere for mig at komme i job eller finde en praktikplads	0% (0)	5% (3)	9% (6)	35% (22)	51% (32)

De to cases nedenfor viser to forløb, der er meget forskellige, når man ser på borgernes ressourcer og i forhold til de endelige beskæftigelsesmæssige resultater af indsatsen. Til trods for disse forskelligheder er de to borgere begge meget tilfredse med indsatsen fra de pågældende kontaktpersoner.

Cases

	Borgere	Pernille	Vivian
Temaer			
Baggrund og udfordringer		Forud for Pernilles opstart i indsatsen havde hun været uden job i tre år. Pernille har både psykisk sårbarhed og en bindevævssygdom, der	Vivian er ufaglært og har været på kontanthjælp i mange år. Vivian har forskellige vanskeligheder i sit liv, der vanskeliggør et arbejde,

	<p>begrænser hvilke områder, Pernille kan beskæftige sig med.</p> <p>Pernille har i forløbet haft mange og skiftende ideer til jobs. Ifølge kontaktpersonen har det i forløbet været nødvendigt at være mere styrende end i andre forløb, fordi Pernille har haft svært ved at holde fast i sine jobønsker.</p>	<p>herunder psykiske udfordringer (angst der gør det svært at forlade hjemmet), fysiske udfordringer (har inden for de seneste to år fået to diskusprolaps og en blodprop og har som følge heraf vanskeligt ved at gå). Dertil kommer, at nogle af Vivians børn har psykiske udfordringer, der kræver meget af Vivians tid.</p>
Oplevelse af samarbejdet	<p>Pernille har oplevet, at samarbejdet med kontaktpersonen har været helt afgørende for hendes tilbagevenden til arbejde.</p> <p>Pernille har en klar erkendelse af, at kontaktpersonens vedholdenhed og evne til at sætte klare rammer, var den helt rigtige tilgang for at holde hende fast på et spor.</p> <p>For Pernille har det desuden betydet meget, at hun har haft mulighed for at tage kontakt nærmest på ethvert tidspunkt, også selvom hun ikke har benyttet sig meget af den mulighed.</p>	<p>I starten var Vivian skeptisk ift. hvad kontaktpersonen kunne hjælpe hende med, Hurtigt oplevede Vivian imidlertid en stor trykthed i kontakten.</p> <p>Vivian har særligt været glad for de snakke hun har haft om private ting, der fylder i Vivians liv. Herunder ikke mindst de udfordringer Vivian har i forhold til sine børn, hvoraf det ene barn er anbragt. Vivian har oplevet, at kontaktpersonen har kunnet forstå Vivians situation og udfordringer på en anden måde, end Vivian har oplevet i tidligere sammenhænge.</p>
Beskæftigelsesstatus	<p>Pernille har i forløbet selv været aktivt jobsøgende og har blandt andet været til jobsamtaler uden kontaktpersonen.</p> <p>Efter flere forskellige virksomhedspraktikker, blev der etableret et praktikforløb i en SFO. Praktikperioden endte med, at Pernille fik en fastansættelse, som hun er meget glad for. Forløbet har ifølge Pernille skabt rigtig god afklaring af, hvilke typer af arbejdsområder, hun ikke kan magte, og hvilke der passer til hendes kompetencer og interesser.</p>	<p>I starten af forløbet drøftede Vivian og kontaktpersonen forskellige jobmuligheder, men det stod hurtigt klart, at Vivians udfordringer er for store til at hun kan varetage et arbejde. Vivian vil meget gerne ud på arbejdsmarkedet, men har måttet erkende, at det ikke kan lade sig gøre.</p> <p>Forløbet har på den baggrund handlet om afklaring til pension. Kontaktpersonen har hjulpet Vivian med papirarbejdet i forbindelse med indstilling til pension, og har støttet Vivian i dialogen med kommunen.</p>

6 Virksomhedsindsatsen

Dette kapitel indeholder en beskrivelse af virksomhedsindsatsen samt en analyse af, hvilken betydning virksomhedsindsatsen har for borgernes integration og fastholdelse på arbejdspladsen. Kapitlet er baseret på interview med virksomheder foretaget i forbindelse med caseanalyser. I slutningen af kapitlet præsenteres to cases, der eksemplificerer projektets virksomhedsindsats.

Konklusioner

Tilfredshed med indflydelse og støtte: En betydelig andel af borgerne (89%) mener, at de har haft stor indflydelse på valget af arbejdsplads, hvilket indikerer, at virksomhedsindsatsen har taget hensyn til borgernes præferencer og behov. Yderligere bekræftes dette af, at 87% af borgerne er meget tilfredse med den støtte, de har modtaget fra projektet i forhold til at finde job eller praktikplads.

Fokus på individuel jobafklaring og jobåbninger: Projektet har lagt vægt på individuel jobafklaring ved at identificere borgerens ønsker og behov. Dette inkluderer udarbejdelse af lister med potentielle arbejdspladser baseret på online research og dialog om konkrete arbejdsopgaver. En udfordring er dog at finde jobåbninger for borgere, der kun kan arbejde få timer om ugen, hvilket kan påvirke opgaveløsning og integration på arbejdspladsen.

Individuel introduktion til psykiske udfordringer: Virksomhederne har udtrykt behov for en individuel introduktion til den enkelte borgers psykiske udfordringer og skånebehov i stedet for generel viden om psykiske sygdomme.

Stigende accept af psykiske udfordringer i virksomheder: Evalueringen indikerer, at virksomhederne i stigende grad accepterer medarbejdere med psykiske udfordringer. Psykisk sårbarhed er ikke i sig selv en stor barriere for ansættelse. Ved ansættelse lægger virksomhederne større vægt på borgernes kompetencer og evne til at tilpasse sig virksomhedens kultur og arbejdsvilkår.

Match mellem borger og virksomhed: Der har i projektet kun været få tilfælde, hvor praktik- eller jobforløb har måttet afbrydes, fordi virksomheden ikke kunne imødekomme en borgers psykiske udfordringer eller skånebehov. Det indikerer, at der i langt de fleste forløb, har været det rette match mellem borger og virksomhed.

Helhedsorienteret indsats for borgerne: Virksomhederne har i evalueringen givet udtryk for tilfredshed med projektets tætte opfølgning, og ser det som en stor styrke, at indsatsen er helhedsorienteret. Dette indebærer håndtering af borgers udfordringer, der rækker langt ud over arbejdslivet, herunder dagligdagsopgaver og personlige bekymringer. Den tilgang har i flere tilfælde haft afgørende betydning for fastholdelse af borgeren på arbejdspladsen.

6.1 Kontakten til virksomheder

Langt de fleste borgere, 89%, vurderer, at de har haft stor indflydelse på valget af arbejdsplads, og 87% er meget tilfredse med den støtte, de har modtaget fra projektet til at komme i job eller til at finde en praktikplads.

Table 12: Satisfaction with the effectiveness of the initiative

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Jeg har i projektet haft indflydelse på valget af arbejdsplads	0% (0)	1% (1)	9% (7)	38% (28)	51% (38)
Jeg er samlet set tilfreds med den støtte, jeg har fået i projektet til at komme i job eller finde en praktikplads	0% (0)	5% (4)	8% (6)	31% (24)	56% (43)

I forløbet har borger og kontaktperson i samarbejde identificeret borgerens ønsker og behov i forhold til fremtidig arbejdssituation. I støtten til jobafklaring er der taget afsæt i borgerens kvalifikationer og kompetencer samt de særlige hensyn, der eventuelt er nødvendige for, at borgeren kan varetage et arbejde.

De borgere der har kunnet magte det, har fået til opgave at udarbejde en liste med 3-5 virksomheder, hvor de kunne forestille sig at arbejde. Listen blev udarbejdet på baggrund af online research og afsøgning af relevante jobmuligheder i lokalområdet.

I tilfælde, hvor det ikke har været muligt at identificere det ideelle "drømmejob," har projektet fokuseret på at afdække de konkrete arbejdsopgaver, som borgeren kunne forestille sig at udføre, og hvor de kunne se sig selv i en rolle. Næsten alle borgere har haft udfordringer med at tage kontakt til virksomheder for at søge praktik eller job, og i denne proces har projektets kontaktperson fra SIND Erhverv fungeret som en ekstra støtte for borgeren.

Som oftest er der arrangeret et uforpligtende møde mellem borgeren og en virksomhed, hvor de sammen med kontaktpersonen har drøftet virksomhedens behov, borgerens kvalifikationer og eventuelle særlige hensyn. Denne dialog har fokuseret på, hvordan borgeren kunne trives bedst muligt i forhold til de specifikke behov, og hvordan virksomheden kunne imødekomme disse. Ifølge SIND Erhvervs projektdata har langt de fleste af disse uforpligtende møder resulterede i en aftale om virksomhedspraktik og senere et fleksjob.

6.2 Integration og fastholdelse på arbejdspladsen

Individuel introduktion til særlige behov frem for generel viden om psykisk sygdom

Projektet Rampen til det gode arbejdsliv har fokus på at ruste virksomheder til at integrere og fastholde medarbejdere med psykiske udfordringer. En central del af denne forberedelse indebærer en introduktion til de særlige behov, som medarbejdere med psykiske udfordringer kan have, og hvordan virksomheder bedst kan imødekomme disse behov.

Evalueringen viser, at de interviewede virksomheder ikke har noget stort behov for en generel undervisning om psykiske sygdomme. Derimod ønskes en konkret introduktion til den enkelte borgers psykiske udfordringer og skånebehov. Det stemmer godt overens med viden om, at belastningen fra psykisk sygdom er meget personafhængigt.

Jobåbninger til borgere der kun magter få ugentlige arbejdstimer

Det har været en særlig udfordring i projektet at finde job til de borgere, der kun kan arbejde få timer om ugen. Der findes færre jobåbninger for borgere, der søger 3-4 timers arbejde, og det kan skabe vanskeligheder med opgaveløsning og integration på arbejdspladsen. Både for medarbejderen og arbejdspladsen kan den sporadiske tilstedeværelse skabe udfordringer og føre til, at medarbejderen opfattes som en "ugens gæst".

Er psykisk sygdom en barriere for ansættelse?

Evalueringen viser, at de interviewede virksomheder ikke har set borgernes psykiske udfordringer som en stor barriere for ansættelse. I stedet har virksomhederne lagt større vægt på de ansattes kompetencer, evne til at udføre konkrete arbejdsopgaver og evne til at integrere sig i virksomhedens arbejdsmiljø.

Den tilgang understøttes af de to cases, der præsenteres nedenfor vedførende Karen og Peter. I de to forløb var virksomhederne ikke bekymrede for, om psykisk sårbarhed skulle blive et problem på arbejdspladsen. Ansættelsen af de to handlede i langt højere grad om deres kompetencer og om de kunne passe ind i nogle praktiske omstændigheder, fx for Karens vedkommende passe ind i virksomhedens arbejdstider, og I Peters tilfælde om han kunne varetage de praktiske arbejdsopgaver.

Den tilgang stemmer overens med indsatsgruppens oplevelse af, at der i virksomhederne er en stigende åbenhed om psykisk sygdom i virksomhederne. Der opleves i virksomhederne en øget accept af, at ansatte kan have psykiske udfordringer, som ikke i sig selv anses som en barriere for ansættelse. I de sjældne tilfælde, hvor der er oplevet udfordringer i matchet mellem virksomheder og borgere, har parterne i samarbejde med kontaktpersonerne afprøvet nye tiltag i forsøg på at få ansættelsen til at fortsætte. Projektet har kun oplevet meget få tilfælde, hvor virksomhederne har måttet kaste håndklædet i ringen og trække sig fra projektet, fordi de ikke kunne imødekomme borgerens psykiske udfordringer og skånebehov.

En helhedsorienteret virksomhedsindsats

I rigtig mange af projektets forløb har borgerne haft udfordringer, der rækker langt ud over, hvad der omhandler dét at have et arbejde. I mange tilfælde har der været flere udfordringer på hjemmefronten, der eksempelvis kan vedrøre børn, bolig, økonomi, misbrug, kontakt til myndighederne osv. Der kan være mange forhold, der har helt afgørende betydning for, om borgerne har overskud til at møde til tiden på et arbejde, om de har energi til at håndtere arbejdet osv.

Dette har krævet en omfattende opfølgende indsats fra projektet, herunder støtte til dagligdagsopgaver og håndtering af bekymringer. Evalueringen viser, at de interviewede virksomheder har oplevet det som en væsentlig kompetence fra projektets side, at kontaktpersonerne har kunnet handle hurtigt, når der er opstået udfordringer og agere bindeled mellem virksomhed og borger.

Et eksempel ses i nedenstående case med Karen, som i en periode med store personlige problemer havde behov for en pause fra arbejdspladsen. Her spillede Karens kontaktperson en afgørende rolle i at lette dialogen mellem Karen og virksomheden. Kontaktpersonen spillede en væsentlig rolle i at finde en løsning, der gjorde det muligt for Karen at vende tilbage til arbejdet.

De to cases nedenfor illustrerer projektets virksomhedsindsats.

Cases

	Virksomheder	Lagervirksomhed	Bilforhandler
Temaer			
Baggrund og udfordringer		Karen er diagnosticeret med ADHD og autisme. I Karens tilfælde betyder det, at hun opfatter ting meget konkret, er meget visuelt orienteret og finder en ro i at der er en fast struktur i arbejdsdagen. Karen	I forhold til Karen, har Peter færre udfordringer og har flere ressourcer, både kognitivt og i sit netværk. Peters psykiske udfordringer er mindre belastende end Karens, og han har i forløbet været bedre i

	er enlig, og har et meget lille netværk.	stand til at give udtryk for egne ønsker og behov.
Integration og fastholdelse på arbejdspladsen	Karens forløb er et eksempel på en borger med komplekse udfordringer, der har krævet en omfattende opfølgende indsats. Særligt i opstartsfasen har kontaktpersonen fulgt forløbet tæt med megen kommunikation med Karen og virksomhed. Den tætte opfølgning har været afgørende for at håndtere udfordringer i opløbet. Det har desuden haft stor betydning, at virksomheden har tilknyttet en fast mentor til Karen, der har kunnet tage hånd om dagligdagsudfordringer.	Sammenlignet med Karen har Peters forløb krævet en mindre opfølgende indsats. Arbejdsgiver har ikke oplevet udfordringer, der ikke kunne håndteres på arbejdspladsen. I Peters tilfælde har det springende punkt ved ansættelsen i højere grad handlet om, hvorvidt Peter kunne varetage de praktiske opgaver. Det har vist sig at være tilfældet, således at Peter er overgået fra praktik til en fastansættelse.

7 Pårørendeindsatsen

Det er kendt viden, at psykisk sygdom rammer hele familien. Pårørende kan ofte opleve sorg, frustration og afmagt, når én i familien har psykiske udfordringer. Som pårørende vil man gøre alt for at hjælpe, men ofte kan det være svært at vide, hvordan man bedst støtter, passer på sig selv og bevarer relationen til den psykisk syge. Det er baggrunden for, at der i projekt "Rampen til det gode arbejdsliv" er en indsats, der skal klæde pårørende på til at tackle hverdagen med psykisk sygdom.

I dette kapitel ses nærmere på, hvad projektets pårørendeindsats har omfattet, og hvilke udfordringer indsatsen er stødt på.

Konklusioner

Manglende søgning til pårørendeindsatsen: I løbet af projektperioden er der gennemført 20 samtaleforløb med pårørende. Det har oprindeligt været målet, at involvere flere pårørende. Den manglende søgning kan primært tilskrives, at borgeren skal give tilladelse til, at pårørende involveres. Den bagvedliggende årsag kan være den skam, der fortsat hos nogle borgere er forbundet med at være psykisk syg. Som psykisk syg vil man ikke belaste sine pårørende mere end højst nødvendigt, og det kan være en forklaring på, at pårørendeindsatsen ikke har været mere benyttet.

Værdi af samtaleforløb: Trods udfordringerne har de gennemførte samtaleforløb med psykologer resulteret i overvejende positive tilbagemeldinger. Dette antyder, at pårørendeindsatsen, der omfatter voksne og børn, har været værdifuld og gavnlig.

Behovet for styrket kommunikation: Evalueringen peger på behovet for at styrke kommunikationen omkring pårørendeindsatsen allerede ved indgangen til projektet. Ligesom at indsatsen omfatter samtaler med borgeren, kunne der allerede ved henvisningen være en klart kommunikeret forventning om at pårørende og øvrigt netværk skal inddrages i indsatsen.

7.1 Tilbuddet til pårørende

Formålet med at tilbyde en samtalebaseret indsats til pårørende er dels, at støtte de pårørende i at tage vare på sig selv og de belastninger, det indebærer at være pårørende 24/7 til én med psykisk sygdom. Dels skal de pårørende via samtalerne klædes på til at blive en god og aktiv støtte for borgerne i deres vej ud på arbejdsmarkedet.

I indsatsen kan pårørende både være voksne, børn og unge. Derudover har borgere i indsatsen, der selv har pårørende med udfordringer, mulighed for at få et samtaleforløb.

Pårørendeindsatsen har typisk bestået af 1-5 samtaler, enkelte har fået flere samtaler. Samtalerne er gennemført af psykologer og har taget udgangspunkt i psykologernes grundlæggende viden om psykiske lidelser, og viden om de oplevelser og udfordringer, en pårørende kan stå over for som nærtstående til én med psykiske lidelser.

I løbet af projektperioden er der gennemført 20 samtaleforløb med pårørende. For at imødekomme geografiske udfordringer, er samtalerne typisk blevet afholdt i lokalområdet.

7.2 Udfordringer

Projektet er stødt på en udfordring med en begrænset søgning til tilbuddet. Den primære forklaring på den manglende anvendelse af pårørendeindsatsen kan tilskrives, at borgeren har skullet give sin tilladelse til, at pårørende kunne blive kontaktet og involveret i indsatsen. Til trods for et øget fokus de senere år er psykisk sygdom fortsat forbundet med skyld og skam, der har affødt en "jeg klarer det selv" mentalitet. Som psykisk syg vil man ikke belaste sine pårørende mere end højst nødvendigt, og det kan være en forklaring på, at pårørendeindsatsen ikke har været mere benyttet. Når projektet har skullet have tilladelse fra borgeren til at kontakte deres pårørende, kan dette skabe hindringer for at inddrage pårørende på en meningsfuld måde.

På trods af udfordringerne har de 20 gennemførte samtaleforløb med psykologer resulteret i overvejende positive tilbagemeldinger. Dette indikerer, at pårørendeindsatsen til voksne og børn samt borgere i indsatsen har været værdifuld og gavnlig.

8 Omkostningsanalyse

I dette kapitel præsenteres en analyse af de omkostninger, der er forbundet med indsatsen i "Rampen til det gode arbejdsliv". Analysen omfatter dermed ikke det medgående tids- og ressourcforbrug hos myndigheder.

Analysen omfatter dels en beregning af de samlede omkostninger, dels en beregning af den gennemsnitlige pris pr. borgerforløb. Det var oprindeligt planen, at omkostningsanalysen skulle skelne mellem etablerings- og driftsomkostninger, men det har vist sig vanskeligt og ville ikke give et retvisende billede, da der i praksis er et stort sammenfald mellem de medgåede omkostninger til etablering og drift.

Konklusioner

Gennemsnitspris pr. borgerforløb: Med afsæt i 106 finansierede borgerforløb viser omkostningsanalysen en gennemsnitlig pris pr. borgerforløb på 52.197 kr. (inkl. opstartsomkostninger). Prisen inkluderer lønomkostninger og en overhead på 20%, som dækker administration, kørselsgodtgørelse, lokaler, IT, mv.

Tidsforbrug: Der er i gennemsnit anvendt næsten 174 timer pr. forløb. Dette timetal dækker imidlertid over en stor variation i de gennemførte borgerforløb.

Forhold mellem pris og effekt: Det har været uden for denne evaluerings rammer at gennemføre en cost effectiveness analyse eller foretage en sammenligning af indsatsens omkostninger med alternative indsatser. En forsigtige sammenligning med omkostninger ved en tilsvarende indsats indikerer imidlertid et rimeligt forhold mellem omkostningerne i "Rampen til det gode arbejdsliv" og de resultater, der er opnået.

8.1 Antagelser

Antallet af borgerforløb: Omkostningsanalysen er beregnet ud fra 106 gennemførte forløb. I det samlede projekt har der været 121 henviste borgere fra dels den primære målgruppe, dels de to nye målgrupper hos henholdsvis Norddjurs Kommune (15 borgere) og Silkeborg Kommune (4 borgere). Norddjurs Kommune har selv afholdt udgifterne til deres nye målgruppe. Derfor er det mest reelt at foretage beregningen af projektets omkostninger på baggrund af de 106 forløb, som er dækket af projektets budget.

Lønomkostninger: Den væsentligste ressource i indsatsen er naturligvis de involverede medarbejders tidsforbrug og dermed de medgåede lønninger. I projektet dækker lønomkostningerne 2,3 årsværk. De involverede medarbejdere har arbejdet fuld tid på projektet, og dermed udgør lønomkostningerne et godt estimat for de samlede omkostninger. Disse primære aktiviteter er omfattet af lønomkostningerne:

- **Individuelle samtaler med borgere:** Indsatsen omfatter hyppige samtaler med borgerne. I et forløbs opstartsfase afholdes typisk én ugentlig samtale, som senere i forløbet typisk kan reduceres til to månedlige samtaler, dog altid efter individuelle behov.
- **Afsøgning og indledende kontakt til virksomheder:** Tidsforbruget til den virksomhedsrettede indsats varierer rigtig meget. Der er meget stor forskel på, hvor mange henvendelser, der skal til, før der er en åbning og eventuelt foreligger en mødeaftale.
- **Opfølgende kontakt til virksomheder:** Der foretages opfølgning på virksomhederne under praktikforløb og i den efterfølgende seks måneders opfølgingsperiode. Den opfølgende

kontakt varierer meget. Hos nogle borgere sker der opfølgning ugentligt, mens det for andre er tilstrækkeligt med månedlig kontakt.

- **Fastholdelse i job:** Der er ligeledes stor variation i fastholdelsesindsatsen. For nogle borgere gælder, at der er kontakt flere gange ugentligt, mens det for andre er tilstrækkeligt med 1-2 gange kontakt om måneden.
- **Pårørendeindsats:** I projektet har der været afholdt 20 samtaleforløb med pårørende, som i omfang har svinget mellem 1 og 7 samtaler á cirka en times varighed.
- **Møder med jobcentre:** Der er på projektniveau afholdt to årlige møder med jobcentrene, og derudover er der efter behov afholdt møder med medarbejdere i jobcentre.
- **Transporttid:** Den medgåede tid til transport indgår i omkostningerne. Begge de involverede kommuner ligger i en afstand af ca. 1 times kørsel fra SIND Erhverv.
- **Diverse samarbejde:** Der er anvendt tid på samarbejde med virksomheds- og fastholdeskonsulenter, samarbejde med bostøtte, kontakt til borgers egen læge, psykiatrien mv.
- **Interne møder og koordinering:** Der er anvendt tid til planlægning, forberedelse og mødeafholdelse i projektets indsatsgruppe samt i den nedsatte styregruppe.
- **Supervision og læring:** Indsatsgruppen har modtaget supervision ved Michael Danielsen, deltaget i faglige opkvalificeringsdage, læringsworkshop ift. evalueringen mv.

Overhead: Ud over de ovennævnte aktiviteter knyttet til selve indsatsen er der omkostninger ud over lønnen. Det kan eksempelvis være omkostninger til administration, kørselsgodtgørelse, lokaler, IT mv. Disse inkluderes i beregningen ved at lægge et overhead på 20% på lønomkostningen, som ligeledes er det niveau, der anbefales i Socialstyrelsens vejledning til omkostningsvurderinger¹¹.

8.2 Resultater af omkostningsanalysen

Med afsæt i ovenstående antagelser kan indsatsens omkostninger opgøres som vist i tabellen.

Omkostninger	Rampen til det gode arbejdsliv
Lønomkostninger (årligt 1.317.348 kr. X 3,5 år)	4.610.718 kr.
Overhead 20%	922.144 kr.
Omkostninger total	5.532.862 kr.
Omkostninger pr. borgerforløb ved 106 borgere	52.197 kr.

Den gennemsnitlige pris for et borgerforløb i "Rampen til det gode arbejdsliv" er således 52.197 kr. SIND Erhverv har anslået gennemsnitslønnen til 300 kr. alt inklusiv, hvilket svarer til, at der i gennemsnit er anvendt lidt knapt 174 timer pr. forløb. Der er imidlertid stor variation i det anvendte tidsforbrug i de enkelte borgerforløb.

¹¹ Omkostningsvurdering af sociale indsatser. Vejledning til omkostningsvurdering samt til Socialstyrelsens omkostningsmodel. Socialstyrelsen 2020.

Omkostningsanalysen omfatter alene de faktiske omkostninger til indsatsen. Der kan imidlertid være afledte budgetøkonomiske effekter af indsatsen, som bør tages i betragtning, men ikke har været muligt at inddrage i denne analyse. Det kan eksempelvis dreje sig om, at der som følge af at borgerne kommer i arbejde, skal iværksættes færre støtteforanstaltninger. Endeligt viser evalueringen, at indsatsen medfører nogle positive effekter for borgerne i form af øget livskvalitet og forbedret trivsel, der ikke umiddelbart kan prisfastsættes.

Det har ikke været muligt inden for rammerne af denne evaluering at beregne udgiften til basisalternativet i den kommunale jobcenterindsats, forstået som den indsats borgerne ville have modtaget, hvis de ikke var henvist til "Rampen til det gode arbejdsliv".

Derimod er det forsøgt at finde omkostningsanalyser af sammenlignelige indsatser. En indsats der i nogen grad minder om "Rampen til det gode arbejdsliv" findes i indsatsen "Social Støtte i overgang til og fastholdelse i job", som i perioden 2017-2020 blev afprøvet i fem kommuner. Der er tale om særligt tilrettelagte forløb for aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, hvis baggrundsforhold i høj grad minder om borgerne i "Rampen til det gode arbejdsliv". Rambølls omkostningsanalyse af indsatsen viser, at indsatsens samlede omkostninger pr. borgerforløb udgør 91.800 kr., dog med en betydelige variation mellem de fem kommuner fra 56.000-118.000 kr.¹². Set i den sammenhæng er det således vurderingen i denne evaluering, at der er et rimeligt forhold mellem omkostningerne i "Rampen til det gode arbejdsliv" og de resultater, der er opnået.

¹² Rambøll. *Social støtte til og fastholdelse i job. Slutevaluering. 2020*

9 Litteratur

Mona Prebenen, Vibeke Jakobsen og Christian Højgaard Mikkelsen, Handicap og beskæftigelse - Viden til at understøtte, at flere personer med handicap kommer i beskæftigelse. VIVE 2021.

Preben Vedel Kessing, Simon Christoffer Ziersen, Avshalom Caspi, et al. Lifetime Incidence of Treated Mental Health Disorders and Psychotropic Drug Prescriptions and Associated Socioeconomic Functioning. *JAMA Psychiatry*. 2023;80(10):1000-1008.

Sundhedsstyrelsens guide til trivselsindekset WHO-5. Sundhedsstyrelsen 2015.

Danskernes Sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil. Sundhedsstyrelsen 2021.

Omkostningsvurdering af sociale indsatser. Vejledning til omkostningsvurdering samt til Socialstyrelsens omkostningsmodel. Socialstyrelsen 2020.

Rambøll. Social støtte til og fastholdelse i job. Slutevaluering. Socialstyrelsen 2020.

Danskernes Sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil. Sundhedsstyrelsen 2021.

Michael Svarer, Michael Rosholm, Louis Havn og Preben Søreberg, Evaluering af mentorindsats til unge uden uddannelse og job. Rambøll 2014.

Flere skal med II. Bedre indsats til borgere i ressourceforløb og Afklaringspuljen. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering 2023.

Helle Holt, Preben Benjaminsen, Vibeke Jakobsen og Kathrine Rexø, Rekruttering fra kanten, slutevaluering. VIVE 2023.

10 Bilag 1: Ny målgruppe i Norddjurs

I løbet af projektperioden besluttede styregruppen at udvide målgruppen i Norddjurs Kommune. Den udvidede målgruppe fokuserede på at fastholde sygemeldte borgere i fleksjob ved at etablere en tæt kontakt til en specifik kommunal medarbejder. Indsatsen med at fastholde sygemeldte borgere i fleksjob er blevet implementeret i Norddjurs Kommune i både 2022 og 2023. Samlet set har 15 borgere modtaget denne indsats. I evalueringen er der indsamlet spørgeskemadata fra de 15 borgere ved opstart og afslutning af indsatsen. På grund af det lille datamateriale, skal de nedenfor præsenterede resultater og konklusioner tolkes med forsigtighed.

Konklusioner

Karakteristik af deltagere: Deltagerne er primært kvinder (87%), og gennemsnitsalderen er 51 år. Størstedelen af deltagerne har en erhvervsfaglig uddannelse (53%), mens kun få har gennemført gymnasial eller videregående uddannelse.

Familieforhold: Flertallet af deltagerne lever i parforhold (80%). Halvdelen af de deltagere, der har børn, oplyser at der også er psykiske udfordringer hos børnene. Tilsvarende oplyser 29%, at der findes psykiske udfordringer hos søskende og forældre.

Sygemelding: Ved opstart er deltageres gennemsnitlige sygemeldingsperiode 5 måneder. Ved afslutning er halvdelen af deltagerne fortsat sygemeldt.

Fleksjob: Ved opstart i indsatsen er det i gennemsnit 8 måneder siden, deltagerne blev tilkendt fleksjob.

Jobsituation: 10 (71%) ud af 14 deltagere oplyser, at de er i job ved indsatsens afslutning¹³.

Projektets påvirkning: Deltageres svar fordeler sig cirka i tre lige store grupper, hvor en tredjedel oplever, at projektet hverken har haft en negativ eller positiv indvirkning på dem, en tredjedel beskriver en positiv påvirkning og en tredjedel angiver en meget positiv betydning.

Støtte fra kontaktpersonen: Deltagerne har i meget høj grad følt sig trygge og godt tilpas i relationen til deres kontaktperson. Deltageres kommentarer viser, at flere har oplevet en god støtte til at håndtere udfordringer og støtte til at acceptere deres situation, føle sig værdsat på arbejdspladsen og opbygge troen på deres egen værdi.

¹³ 2 borgere var ikke afsluttet ved evalueringens ophør pr. 1. december 2023. Status for de to borgere pr. 1. februar 2024 er, at den ene borger er tilbage i arbejde og den anden er fortsat sygemeldt.

Karakteristik af målgruppen

Alle 15 borgere har udfyldt et spørgeskema ved opstart i indsatsen, og 14 borgere har udfyldt et skema i forbindelse med afslutning. I tabellerne nedenfor tegnes en karakteristik af de deltagende borgere.

Tabel 13: Karakteristik af borgere i indsats vedr. fastholdelse af sygemeldte i fleksjob

Baggrundsforhold		Total
Køn	Mand	2 (13%)
	Kvinde	13 (87%)
Alder	Yngst	35 år
	Ældst	65 år
	Gennemsnit	51 år
Højest afsluttede eksamen	Ikke afsluttet folkeskolen	0 (0%)
	Folkeskolen (9. eller 10. klasse)	3 (20%)
	Gymnasial uddannelse (STX, HHX, HF, HTX)	2 (13%)
	Erhvervsfaglig uddannelse	8 (53%)
	Kort videregående uddannelse	1 (7%)
	Mellemlang videregående uddannelse	1 (7%)
	Lang videregående uddannelse	0 (0%)

Tabel 14: Familieforhold

Familieforhold		Total
Lever i parforhold	Ja	12 (80%)
	Nej	3 (20%)
Psykiske udfordringer hos samlever	Ja	1 (8%)
	Nej	11 (92%)
Psykiske udfordringer hos et eller flere af børnene	Ja	7 (50%)
	Nej	7 (50%)
Psykiske udfordringer hos forældre	Ja	4 (29%)
	Nej	10 (71%)
Psykiske udfordringer hos søskende	Ja	4 (29%)
	Nej	11 (73%)

Tabel 15: Sygemelding og fleksjob

Forudgående tilknytning til arbejdsmarkedet		Total
Sygemelding i antal mdr.	Kortest tid sygemeldt	1 mdr.
	Længst tid sygemeldt	13 mdr.
	Gennemsnitslig sygemelding i mdr.	5 mdr.
Tid siden tilkendt fleksjob i antal mdr.	Kortest tid siden tilkendt fleksjob	1 mdr.
	Længst tid siden tilkendt fleksjob	16 mdr.
	Gennemsnitslig tid siden tilkendt fleksjob	8 mdr.

Indsatsens betydning for målgruppen

Tabel 16: Tilknytning til arbejdsmarkedet ved indsatsens afslutning

Tilknytning til arbejdsmarkedet ved indsatsens afslutning		Total
Sygemelding ved indsatsens afslutning	Ja	7 (50%)
	Nej	7 (50%)
I job ved indsatsens afslutning	Ja	10 (71%)
	Nej	4 (29%)
Har borgeren som ledig fortsat modtaget jobstøtte fra SIND Erhverv?	Ja	4 (36%)
	Nej	7 (64%)

Tabel 17: Projektets påvirkning

	I en meget negativ retning	I en negativ retning	Hverken negativt/positivt	I en positiv retning	I en meget positiv retning
Hvordan har det samlet set påvirket dig at deltage i projektet?	0% (0)	0% (0)	36% (5)	36% (5)	29% (4)

I forlængelse af ovenstående spørgsmål har deltagerne haft mulighed for at knytte en kommentar til, hvad der har påvirket dem negativt eller positivt i projektet. Deltagernes kommentarer er gengivet herunder som de er skrevet, men i et enkelt tilfælde anonymiseret.

Deltagernes kommentarer til, hvad der enten har påvirket negativt eller positivt ved at deltage i projektet

- Tidsbegrænset deltagelse i projektet
- Psykisk bedre, mere åben for at søge job.
- Ikke følt mig alene. Der har været en hånd under mig, givet gejst på at kunne nogle ting. Kunne sige til, når det er svært.
- Har været rart at snakke og vende nogle ting.
- Gode snakke med X fra Norddjurs Kommune om accept af min situation, at jeg er god nok og bidrager og er værdsat på min arbejdsplads, trods nedgang i tid. Hjælp til troen på at jeg er god nok, trods mine begrænsninger.
- Fået bedre indsigt i mit eget liv, hverdag.
- Det har været godt men svært med aftaler.
- Det har været givende, støttende. Jeg har mødt forståelse for min situation. Samtaler har boostet mit humør.
- De snakke vi har haft. Noget at skrive i kalenderen.

Tabel 18: Oplevelse af at føle sig tryk og tilpas i relationen til kontaktpersonen

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Jeg har følt mig tryk og godt tilpas i relationen til kontaktpersonen	0% (0)	0% (0)	0% (0)	50% (7)	50% (7)

11 Bilag 2: Jobstatus pr. 1. februar 2024

Af hensyn til evalueringens databearbejdning blev der i ovenstående evalueringsrapport fastlagt en skæringsdato den 1. december 2023. Ved denne dato var der stadig 11 borgere, hvis indsats ikke var afsluttet. I bilag 2 præsenteres en status for disse 11 borgere, som er baseret på SIND Erhvervs' egne oplysninger, opdateret pr. 1. februar 2024.

Status for de 11 borgere

- 4 borgere var allerede i job pr. 1. december 2023, men med tilknyttet efterværn.
- 2 borgere er blevet ansat i et job. Dermed er 46 borgere kommet i job i den samlede indsats, svarende til 55%
- 1 borger er i praktik, hvor det endnu er uafklaret, om det fører til en ansættelse på sigt.
- 1 borger er afsluttet til anden indsats i egen kommune.
- 1 borger er blevet sygemeldt.
- Der er 2 borgere, hvor der fortsat afsøges jobmuligheder. Den ene borger har været i tre ansættelsesforløb i den projektperioden for "Rampen til det gode arbejdsliv".

